

HANDHAVINGSCOLLEGE

ARREST

van 17 september 2026 met nummer
in de zaak met rolnummer

Verzoekende partij

vertegenwoordigd door advocaat , met
woonplaatskeuze te

Verwerende partij

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse
regering, ten verzoeken van de Vlaamse minister van Omgeving
en Landbouw

vertegenwoordigd door advocaat ,
met woonplaatskeuze te

I. Voorwerp van het beroep

Verzoekende partij vordert met een aangetekende brief van 4 april 2025 de vernietiging van de beslissing van de gewestelijke entiteit van 27 februari 2025 met nummer , waarmee haar een alternatieve bestuurlijke geldboete wordt opgelegd van 4.475 euro wegens schending van de artikelen 12, 16, 41 en 42 van het besluit van de Vlaamse regering van 15 mei 2009 met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer (hierna: Soortenbesluit). Er wordt haar met name verweten dat ze 70 beschermde vogels zonder regelmatige pootring onder zich had en verboden vangtuigen in haar bezit had.

II. Rechtspleging

Verwerende partij legt het administratief dossier neer en dient een antwoordnota in. Verzoekende partij dient een wederantwoordnota in.

Partijen worden opgeroepen voor de openbare zitting van 16 juli 2026. Ze stemmen in met het schriftelijk behandelen en in beraad nemen van de vordering (artikel 41, §3 van het besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 houdende de rechtspleging voor sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges - hierna: Procedurebesluit).

III. Feiten

1.

Op 4 januari 2024 stellen vier natuurinspecteurs O.G.P. / gewestelijke toezichthouders van het Agentschap voor Natuur en Bos (hierna: verbalisanten) ten laste van verzoekende partij het volgende vast:

“ ...

Aanleiding

Vragen op 28 november 2023 een visitatiemachtiging aan bij de Politierechtbank te _____ op basis van openbaar gerucht dat (verzoekende partij) ongeringde vogels zou bezitten en mogelijks ook zou vangen. Ontvangen op 11 december 2023 machtiging tot visitatie in de huizen, erven en panden van particulieren voor het adres _____.

...

Vaststellingen

Samenvatting vastgestelde overtredingen:

Nemen op donderdag 4 januari 2024 70 ongeringde of foutief geringde vogels in beslag (waarvan 1 de vrijheid neemt), evenals 5 mistnetten, 6 klapnetjes, 3 inloopkooien, 2 slagmechanismes voor slagnetten, 3 mussenklemmen en 4 vogelgareeltjes.

Relaas van de feiten:

Wij, natuurinspecteurs ... bieden ons op donderdag 4 januari 2023 omstreeks 9u aan op het adres _____ waar zowel (verzoekende partij) woonachtig is evenals zijn echtgenote ... en ... minderjarige kinderen.

(De echtgenote van verzoekende partij) komt aan de voordeur in kamerjas, wij maken ons bekend en verklaren de reden van onze aanwezigheid en vragen of (verzoekende partij) aanwezig is in de woning. (De echtgenote van verzoekende partij) verklaart dat meneer niet aanwezig is en dat beide kinderen boven liggen te slapen. Wij vragen om de deur open te laten en (verzoekende partij) te bellen met de vraag tot op de locatie te komen, gezien mevrouw de kinderen niet alleen kan laten en ons niet kan begeleiden naar de volière achteraan de woning. Dit gesprek verloopt in de Engelse taal.

(De echtgenote van verzoekende partij) begeeft zich na wat aandringen naar boven, de voordeur blijft open en wij wachten buiten tot mevrouw terugkomt. Mevrouw verklaart haar echtgenoot niet te kunnen bereiken. Wij vragen om opnieuw te bellen. (Ze) belt in ons bijzijn opnieuw naar (verzoekende partij), deze neemt niet op.

Ongeveer vijf minuten later, omstreeks 09.38u, arriveert (verzoekende partij) met de auto. Wij noteren een met nummerplaat ... Wij maken ons kenbaar en verklaren de reden van ons bezoek. (Verzoekende partij) geeft aan te willen meewerken met de controle en wij begeven ons naar de achterzijde van de woning, alwaar de volière zich bevindt. Omstreeks 9.20u gaat de visitatie van start.

Hieronder is een plattegrond toegevoegd met de aanduiding van de verschillende locaties die bezocht werden tijdens het verloop van de visitatie.

...

Wij treffen een redelijk omvangrijke volière aan (locatie 1) waarin zich alleen maar Europees beschermde inheemse soorten bevinden. Daarnaast stellen wij vast dat er een grote hoeveelheid kleine bakken in de tuin staan (locatie 2), bij ons bekend als bakken voor het zetten van vinken. Elke bak bevat één vogel.

...

Wij starten met de controle van de vogels in de volière, daarbij werkt (verzoekende partij) goed mee en vangt zelf de vogels uit. Na de volière starten we met de controle van alle vogelbakken, ook hier geeft (verzoekende partij) ons telkens de vogels aan. In de volière en de vinkenbakken treffen wij 22 vogels aan die niet in orde zijn. Enkele vogels zijn ongeringd en de overige vogels dragen een gefraudeerde ring. Eén ongeringde vogel, een kneu, ziet kans om te gaan vliegen. Wij treffen daarbij ook ongeringde vogels aan waarbij (verzoekende partij) spontaan verklaart dat deze vogels leden aan 'wratten op de poten'. Om de wratten goed te kunnen behandelen (met zoutoplossing) en om te voorkomen dat de ringen in de pootjes gaan snijden, zouden deze ringen uitgeknipt zijn. Bij een van de vogels is de ring effectief op de bak geplakt met plakband. Wij besluiten daarom om drie vogels ter plaatse te laten.

...

Wij vervolgen de controle in de garage, locatie 3, waarin zich ook vogelkooien bevinden en een heleboel materiaal. Wij controleren eerst de vogels. 12 inheemse vogels blijken ongeringd te zijn.

...

Wanneer wij klaar zijn met de controle van deze vogels besluiten wij om de garage verder te doorzoeken. Daarbij treffen wij in totaal 5 mistnetten aan in verschillende rugzakken van het merk ' '. In een eerste rugzak zit een mistnet en vogelzaad. In een tweede rugzak zit een mistnet, een heleboel vogelzaad en bollen touw (waarvan de ervaring ons leert dat deze gebruikt worden voor het opstellen van mistnetten). In een derde zwarte tas vinden wij nog meer mistnetten. Eerder vonden wij in de tuin reeds stokken, typisch voor het opstellen van mistnetten. Vlakbij (onder dezelfde hangkast) treffen wij een kartonnen doos met allerlei materiaal aan: kleine stoffen

zakjes (die wij herkennen als transportzakjes om zangvogels te vervoeren, specifiek bij het vangen van vogels op moeilijk bereikbare locaties) en gareeltjes (kleine stukjes touw met nageltjes, bedoeld om lokvogels vast te binden).

...

Als wij (verzoekende partij) vragen of hij nog vogels heeft, geeft hij aan dat die boven de garage op een zoldertje zitten en binnen in de woning. Wij besluiten eerst het zoldertje te bekijken (locatie 4). De toegang tot dit zoldertje bevindt zich naast de volière en via een klein deurtje en een gevaarlijk trapje komen wij op een niet geïsoleerde zolder vol transportbakken voor vogels. Onder de nok van de zolder bevinden zich inderdaad nog vogels, deze zijn allen (28) ongeringd. Tussen de talloze transportbakken treffen wij 3 inloopkooien (9 compartimenten) aan.

De deur naar de kleine zolder is de achterste van drie kleine deuren direct naast de volière. Als wij de andere 2 deuren openen (locatie 5) vinden wij nog twee kleine opslagplaatsen. Daar treffen wij 6 klapnetjes aan, 2 slagmechanismes voor slagnetten (de netten zelf ontbreken) en 3 mussenklemmen.

...

(Verzoekende partij) had aangegeven dat er ook vogels in de woning zaten. Wij volgen hem naar binnen. Hij gaat ons eerst voor naar de kelder, daar zitten twee vogels apart waarvan 1 vink niet geringd is en de andere wel, maar de pootring is gefraudeerd. Daarna gaat (verzoekende partij) ons voor naar de eerste verdieping. Hier treffen wij een slaapkamer die leeg gemaakt is en ingericht als vogellokaal, specifiek om vogels op te leren voor de zang (locatie 6). Tegen 2 muren staan rekken geïnstalleerd met een grote verzameling vogels, elk apart in een vinkenbak. Ook in het midden van de kamer staan de vinkenbakken opgestapeld. Wij tellen 86 bakken. Wij controleren alle vogels, 6 vinken zijn niet in orde. Ten slotte controleren wij nog één vogel in de slaapkamer van de dochter en één vogel op de niet-ingerichte zolder van het huis. Ook hier helpt (verzoekende partij) ons met het uithalen van de vogels.

...

Op dit punt hebben wij het volledige woonhuis en aanhorigheden gecontroleerd. Wij doen nog een laatste controle van de wagen ... waarin wij op dat moment niets aantreffen, behalve een paar wandelschoenen. (Verzoekende partij) verklaart spontaan dat hij rugpatiënt is en veel moet wandelen, hij was die ochtend net op wandeling geweest.

Hier besluiten wij de visitatie af te ronden. Wij verlaten de locatie om 14.27u. (Verzoekende partij) doet vrijwillig afstand van de vogels en de verboden tuigen. De inloopkooien worden ter plaatse onklaar gemaakt en niet meegenomen.

69 vogels worden overgebracht naar het opvangcentrum ... Bij het ondertekenen van de verklaring van vrijwillige afstand tellen wij in totaal 51 vogels. Dit aantal is niet correct. In het opvangcentrum wordt er een uiteindelijke inventaris opgemaakt van 69 vogels: 27 vinken - 10 barmsijzen 8 goudvinken - 1 kneu (gaan vliegen) - 4 appelvinken - 20 putters/ distelvinken

...

Verhoor

De overtreder werd uitgenodigd voor verhoor op 10 januari 2024 en verhoord op maandag 5 februari 2024 te politiekantoor . Het verhoor verliep rustig en zonder incidenten. ...

..."

Deze vaststellingen worden opgenomen in het aanvankelijk proces-verbaal , dat op 21 februari 2024 wordt afgesloten (hierna: PV) en op 23 februari 2024 wordt verstuurd aan de procureur des Konings en aan verzoekende partij met een aangetekende brief.

2.

Op 12 maart 2024 ontvangt de gewestelijke entiteit de melding van de procureur des Konings van 8 maart 2024 dat het milieumisdrijf niet strafrechtelijk zal worden behandeld.

3.

Op 22 april 2024 brengt de gewestelijke entiteit verzoekende partij op de hoogte van haar voornemen om een alternatieve bestuurlijke geldboete op te leggen. Ze wijst daarbij op de mogelijkheid van een bestuurlijke transactie mits betaling van 3.000 euro (artikel 16.4.36, §3 van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid - hierna: DABM). Ze nodigt haar ook uit om bij gebreke van tijdige en volledige betaling van de voorgestelde geldsom een schriftelijk verweer mee te delen, eventueel vergezeld van een vraag tot hoorzitting, en biedt haar de mogelijkheid om inzage te vragen in het administratief dossier.

Verzoekende partij gaat niet over tot betaling. Ze vraagt inzage in het administratief dossier en bezorgt op 6 mei 2024 een schriftelijk verweer aan de gewestelijke entiteit, gevolgd door een aanvullend schriftelijk verweer op respectievelijk 17 mei 2024 en 8 juli 2024. Ze vraagt daarbij niet om te worden gehoord.

4.

Op 27 februari 2025 legt de gewestelijke entiteit een geldboete op, waarvan verzoekende partij met een aangetekende brief van 11 maart 2025 in kennis wordt gesteld. Dat is de bestreden beslissing.

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste en tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij betwist in essentie de regelmatigheid en de bewijswaarde van het PV waarop de bestreden boete is gesteund.

In een eerste middel betwist ze de regelmatigheid van de huiszoeking, waarvan de vaststellingen zijn opgenomen in het PV. Ze verwijt de verbalisanten dat deze zich op 4 januari 2024 niet duidelijk hebben geïdentificeerd en zich zonder toestemming en ondanks het bezwaar van haar echtgenote, die vroeg om te wachten tot verzoekende partij thuis was, toegang hebben verschaft tot de woning zonder huiszoekingsbevel of visitatiemachtiging, dan wel zonder het daarvoor vereiste document te hebben getoond. Ze verwijt hen ook dat ze haar Engelstalige echtgenote hebben afgedreigd als ze niet zou meewerken. Ze stelt dat één van de verbalisanten haar hiervoor naderhand excuses heeft aangeboden en dat dit ook officieel wordt bevestigd door haar buurman, terwijl dit nogmaals is gebeurd op een later ogenblik.

In een tweede middel betwist ze de degelijkheid van de bij het PV gevoegde inventaris. Ze stelt dat deze inventaris nietig is in het licht van de daarop gedane schrappingen zonder parafrasering door beide partijen, zodat daaruit niet blijkt welke vogels er op dat ogenblik in beslag zijn genomen en of deze vogels mochten worden gehouden of niet, waarbij ze opmerkt dat al haar vogels in gevangenschap zijn geboren. Ze verwijst naar haar kritiek hierop in haar schriftelijk verweer tijdens de bestuurlijke boeteprocedure, waarbij ze opmerkte dat er volgens deze inventaris in totaal 58 vogels in beslag zijn genomen, en stelt dat dit op 6 mei 2024 door de gewestelijke entiteit is bevestigd en er hierop vervolgens geen reactie meer is gekomen. Ze merkt daarbij op dat de bijzondere bewijswaarde van een PV slechts geldt als dit regelmatig is, terwijl voorliggend PV door de gebrekkige inventaris nietig is omdat de zintuiglijke waarnemingen van de verbalisanten hierdoor ter discussie staan, waaraan de bewoordingen van het PV niet kunnen verhelpen.

2.

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van de middelen omdat deze onduidelijk zijn en met name geen voldoende duidelijke omschrijving omvatten van de geschonden geachte regelgeving en van de wijze waarop deze door de bestreden beslissing wordt geschonden, waardoor ze zich hierop niet kunnen verdedigen.

Ten gronde stelt ze, wat betreft het eerste middel, dat uit het administratief dossier en in het bijzonder het PV duidelijk blijkt dat de verbalisanten hebben gehandeld conform de verkregen visitatiemachtiging en artikel 16.3.9, §2 DABM, doordat de visitatie is uitgevoerd met toestemming en in het bijzijn van verzoekende partij. Ze stelt dat de in het PV opgenomen vaststellingen hierdoor wel degelijk regelmatig zijn, terwijl verzoekende partij het tegendeel niet aantoont.

Wat betreft het tweede middel, stelt ze, in navolging van de overwegingen hierover in de bestreden beslissing ter weerlegging van het schriftelijk verweer van verzoekende partij, dat de onvolledige inventaris geen afbreuk doet aan de materiële vaststellingen van de verbalisanten met bijzondere bewijswaarde in het PV, waarin de plaats, het aantal en de soort aangetroffen vogels uitvoerig wordt beschreven. Ze merkt nog op dat het PV in andersluidend geval minstens de waarde heeft van een inlichting en dat het verlies van de bijzondere bewijswaarde hiervan niet impliceert dat de feiten niet bewezen zijn, maar enkel dat de gewestelijke entiteit dat feiten in hun geheel moet beoordelen.

3.

Verzoekende partij betwist in haar wederantwoordnota de exceptie van ontvankelijkheid van de middelen. Ze stelt dat deze wel degelijk een voldoende duidelijke en onderbouwde omschrijving omvatten van de geschonden geachte regelgeving en van de wijze waarop deze door de bestreden beslissing wordt geschonden, zodat verwerende partij zich hierop kon verdedigen. Ze verwijt verwerende partij ter zake overdreven formalisme.

Ten gronde volhardt verzoekende partij in hoofddorde in de argumentatie in haar verzoekschrift. Wat betreft het eerste middel, stelt ze nog dat verwerende partij tevergeefs verwijst naar het bestaan van een formele visitatiemachtiging en naar de vaststelling dat de visitatie pas plaatsvond na haar aankomst. Ze meent dat dit geen afbreuk doet aan de vaststelling dat de visitatiemachtiging, ondanks het uitdrukkelijk verzoek van haar echtgenote, in strijd met artikel 16.3.9, §2 DABM niet is getoond, terwijl haar echtgenote als bewoner tijdens de visitatie ook niet is gehoord over de toegang tot haar woning en de aan te treffen vogels. Ze herhaalt dat uit de objectieve en door foto's ondersteunde getuigenverklaring van haar buur blijkt dat de verbalisanten haar woning hebben betreden zonder toestemming en met intimidatie van haar echtgenote en zonder voorlegging van legitimatie en machtiging. Ze meent dat de vaststellingen in het PV hierdoor geen onaantastbare bewijswaarde hebben.

Wat betreft het tweede middel, herhaalt ze dat de inventaris bij het PV door de schrappingen zonder parafrasering en de aantoonbare fouten geen duidelijkheid biedt over het aantal en de

soorten aangetroffen vogels. Ze stelt dat het PV hierdoor niet langer een objectief en controleerbaar verslag vormt van de zintuigelijke vaststellingen van de verbalisant, en deze door hun gebrekkige betrouwbaarheid geen bijzondere bewijswaarde hebben, waardoor de bestreden beslissing hierop ten onrechte is gesteund.

Beoordeling door het College

- Ontvankelijkheid

1.

Verzoekende partij dient in haar verzoekschrift verplicht minstens één ontvankelijk middel aan te voeren, bij gebreke waarvan de vordering onontvankelijk is, terwijl de niet-naleving van deze vereiste naderhand niet kan worden geregulariseerd (artikel 17 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges - hierna: DBRC-decreet- in samenlezing met artikel 15, 4° van het Procedurebesluit). Een middel bestaat uit een voldoende en duidelijke omschrijving van de overtreden rechtsregel of het geschonden rechtsbeginsel en van de wijze waarop deze rechtsregel of dit rechtsbeginsel volgens verzoekende partij wordt geschonden. De vereiste dat het verzoekschrift een uiteenzetting dient te bevatten van de feiten en de middelen impliceert niet dat verzoekende partij expliciet de rechtsregels of rechtsbeginselen moet vermelden die volgens haar door de bestreden beslissing worden geschonden. Het is enkel noodzakelijk dat de uiteenzetting in het verzoekschrift het voor het College in het kader van zijn legaliteitstoetsing, en voor verwerende partij in het kader van haar verdediging, mogelijk maakt duidelijk te begrijpen wat de bestreden beslissing wordt verweten. Het College vernietigt de bestreden beslissing wanneer deze onregelmatig is omwille van de schending van een rechtsregel of algemeen rechtsbeginsel (artikel 35 DBRC-decreet).

2.

Verwerende partij betwist tevergeefs de ontvankelijkheid van de middelen omdat deze onvoldoende duidelijk zijn. Op basis van de argumentatie in het verzoekschrift kan redelijkerwijze worden vastgesteld dat verzoekende partij daarin de regelmatigheid en de bewijswaarde van het PV, waarop de bestreden boete is gesteund, betwist. Uit de antwoordnota van verwerende partij blijkt dat deze daarover inhoudelijk standpunt heeft ingenomen, zodat ze wel degelijk begrijpt waarom verzoekende partij meent dat de bestreden beslissing onregelmatig is en om die reden moet worden vernietigd.

- Ten gronde

1.

Verzoekende partij toont niet aan dat de vaststellingen van de verbalisanten in het PV, naar aanleiding van de visitatie in onder meer de bewoonde lokalen van haar woning op 4 januari 2023, moeten worden beschouwd als onregelmatig verkregen bewijs, waarmee de gewestelijke entiteit geen rekening mag houden bij haar beoordeling van het bestaan van de milieumisdrijven en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij.

Zoals blijkt uit het PV en door verzoekende partij niet wordt betwist, beschikken de verbalisanten over de hoedanigheid van zowel natuurinspecteur, officier van gerechtelijke politie als gewestelijk toezichthouder voor het Agentschap voor Natuur en Bos (conform artikel 16.3.8, §2 DABM). De verbalisanten zien in die hoedanigheid toe op de naleving van de milieuvoorschriften in onder meer het Soortenbesluit (artikel 16.3.9, §1 DABM) en beschikken daarbij over meerdere toezichtrechten, waaronder het recht op toegang in artikel 16.3.12 DABM (artikel 16.3.10 DABM). Op basis hiervan mogen ze, in functie van de uitoefening van hun toezichtrechten, altijd en zonder voorafgaande verwittiging elke plaats vrij betreden, behalve bewoonde lokalen, waartoe ze alleen toegang hebben mits een voorafgaande en schriftelijke toestemming van de bewoner of mits hiertoe voorafgaandelijk en schriftelijk te zijn gemachtigd door de rechter in de politierechtbank, en dan enkel tussen vijf uur 's morgens en eenentwintig uur 's avonds (artikel 16.3.12, lid 2, 2° DABM). De verbalisanten moeten daarbij een legitimatiebewijs bij zich hebben en dit desgevraagd onmiddellijk tonen (artikel 16.3.9, §2, lid 2 DABM).

Zoals blijkt uit het PV, beschikken de verbalisanten op het ogenblik dat ze zich op 4 januari 2024 begeven naar de woning van verzoekende partij over een machtiging van de Politierechter tot visitatie in de huizen, erven en panden van particulieren van 11 december 2023, waarvan de regelmatigheid niet ter discussie staat. Op basis hiervan mogen ze tussen 11 december 2023 en 11 januari 2024, telkens tussen 5 uur 's ochtends en 21 uur 's avonds, het woonerf met woning en aanhorigheden van verzoekende partij betreden binnen de perken van hun wettelijke bevoegdheid. De verbalisanten hadden in het licht van deze visitatiemachtiging in beginsel het recht om de woning van verzoekende partij zelfs zonder voorafgaande en schriftelijke toestemming van de bewoners te betreden. Uit het PV blijkt echter dat de verbalisanten de visitatie pas zijn aangevangen vanaf het ogenblik dat verzoekende partij, die initieel niet thuis was, ter plaatse was gekomen, nadat ze op hun vraag door haar echtgenote was gebeld. Verzoekende partij heeft vervolgens ook meegewerkt aan de controle. Verzoekende partij verwijt de verbalisanten dan ook tevergeefs dat ze zonder

toestemming en met intimidatie van haar echtgenote toegang hebben genomen tot haar woning. Verzoekende partij maakt in het licht van de bewoordingen van het PV ook niet aannemelijk dat de verbalisanten, die blijkens de bijgebrachte foto van haar buur in uniform waren, zich zowel ten aanzien van haar echtgenote en vervolgens ten aanzien van haar niet hebben geïdentificeerd aan de hand van hun legitimatiebewijs en de visitatiemachtiging niet hebben voorgelegd bij de uiteenzetting van de reden van hun bezoek. Ze verwijst ter ondersteuning hiervan tevergeefs naar een ondertekende verklaring van haar buur omdat deze verklaring geen afbreuk kan doen aan de duidelijke bewoordingen in het PV, te meer deze buur zich ongetwijfeld op enige afstand bevond en hierdoor niet alles perfect kan hebben gehoord en gezien. Dezelfde vaststelling geldt voor de verwijzing naar excuses van een verbalisant omdat hiervan geen bewijs voorligt.

2.

Verzoekende partij toont ook niet aan dat de vaststellingen van de verbalisanten in het PV, in het licht van de gebreken aan de daarbij gevoegde 'verklaring van vrijwillige afstand' van de aangetroffen vogels zonder geldige pootring, met een inventaris van deze vogels, geen bijzondere bewijswaarde hebben.

Een proces-verbaal van de verbalisanten heeft in beginsel bewijswaarde tot het tegendeel is bewezen, waarbij deze bijzondere bewijswaarde vervalst als er daarvan niet binnen een termijn van veertien dagen na afsluiting hiervan een kopie wordt overgemaakt aan de vermoedelijke overtreder, in zoverre deze is bekend (artikel 16.3.25, lid 1 DABM - in dezelfde zin artikel 16.5.10 DABM). De bijzondere bewijswaarde geldt enkel wat betreft de materiële vaststellingen die de verbalisanten doen en niet voor de feitelijke of juridische gevolgtrekkingen die ze daaruit afleiden. Deze bewijswaarde kan enkel ongedaan worden gemaakt als er een beslissend bewijs van onjuistheid hiervan wordt voorgelegd, zodat een loutere ontkenning van of twijfel over deze vaststellingen niet volstaat. Als de principiële bijzondere bewijswaarde van een proces-verbaal is vervallen, doordat de vermoedelijke overtreder hiervan niet tijdig een kopie ontving, kan er nog altijd rekening worden gehouden met de inhoud hiervan, waarbij het proces-verbaal in dat geval de waarde heeft van een inlichting of een begin van bewijs.

Zoals blijkt uit de voorliggende stukken en door verzoekende partij niet wordt betwist, is ze met een aangetekende brief van 23 februari 2024 in kennis gesteld van het PV, hetzij ruim binnen de termijn van veertien dagen na de afsluiting hiervan op 21 februari 2024. De daarin beschreven en met foto's ondersteunde materiële vaststellingen van de verbalisanten hebben dan ook bijzondere bewijswaarde, zolang verzoekende partij niet redelijkerwijze aannemelijk maakt dat deze vaststellingen onjuist zijn. De kritiek van verzoekende partij op de degelijkheid

en de juistheid van de bij het PV gevoegde ‘verklaring van vrijwillige afstand’ van de aangetroffen vogels zonder geldige pootring doet geen afbreuk aan de juistheid van de zintuiglijke vaststellingen van de verbalisanten in het PV, die doorslaggevend zijn, en vormt geen beslissend bewijs van de onjuistheid hiervan. De verbalisanten vermelden overigens in het PV zelf al dat er finaal 70 vogels zijn inbeslaggenomen, waarvan er 1 is ontsnapt en 69 zijn overgebracht naar een opvangcentrum, en dat het aantal vogels zoals opgenomen in de inventaris van de verklaring van vrijwillige afstand niet correct is. Verzoekende partij, die tijdens de visitatie en de inventarisatie van de inbeslaggenomen vogels haar medewerking heeft verleend, heeft hierop na de ontvangst van het PV overigens in eerste instantie geen kritiek geuit.

De middelen worden verworpen.

B. Derde middel

Standpunt van de partijen

1.

Verzoekende partij betwist in essentie dat er een milieumisdrijf voorligt dat haar kan worden toegerekend en waarvoor haar een bestuurlijke boete kan worden opgelegd. Ze stelt (in navolging van het tweede middel) dat er niet kan worden nagegaan of ze niet geringde vogels onder zich had. Ze stelt dat al haar vogels in gevangenschap zijn geboren en ze geen gevangen vogels houdt, en dat alle vogels die ze zelf kweekt en grootbrengt geringd zijn. Ze merkt ook op dat ze bij de aankoop van een vogel in de praktijk quasi nooit controleert of deze vogel is geringd omdat ze haar vogels koopt in officiële winkels of bij erkende kwekers, die continu worden gecontroleerd, zodat ze daarbij mag uitgaan van de veronderstelling dat de vogels mogen worden gehouden. Ze wijst tenslotte op de noodzaak, in functie van de gezondheid van een vogel, om de ring te verwijderen bij de behandeling van aandoeningen zoals kalkpoten en wratten. In de rand hiervan merkt ze op dat de verbalisanten haar hebben geadviseerd om de ring in dit geval met plakband te bevestigen aan het kooitje, zodat de betrokken vogel kan worden geïdentificeerd.

2.

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het middel omdat dit onduidelijk is en met name geen voldoende duidelijke omschrijving omvat van de geschonden geachte regelgeving en van de wijze waarop deze door de bestreden beslissing wordt geschonden, waardoor ze zich hierop niet kan verdedigen.

Ten gronde stelt ze, in navolging van de overwegingen in de bestreden beslissing over de toerekenbaarheid, dat het voldoende is dat verzoekende partij onzorgvuldig heeft gehandeld opdat haar een boete kan worden opgelegd. Ze herhaalt dat verzoekende partij onzorgvuldig handelt door bij de aankoop van vogels hun pootringen niet te controleren en door deze ringen te verwijderen in functie van de behandeling van de poten van vogels.

3.

Verzoekende partij betwist in haar wederantwoordnota de exceptie van ontvankelijkheid van het middel. Ze stelt dat dit wel degelijk een voldoende duidelijke en onderbouwde omschrijving omvatten van de geschonden geachte regelgeving en van de wijze waarop deze door de bestreden beslissing wordt geschonden, zodat verwerende partij zich hierop kon verdedigen. Ze verwijt verwerende partij ter zake overdreven formalisme.

Ten gronde volhardt verzoekende partij in hoofdorde in de argumentatie in haar verzoekschrift. Ze herhaalt dat er in het licht van de gebrekkige inventaris van de inbeslaggenomen vogels geen sluitend objectief en controleerbaar bewijs bestaat dat de tijdens de visitatie aangetroffen vogels of de meerderheid hiervan niet waren geringd of dat er daarbij systematische tekortkomingen waren.

Beoordeling door het College

- Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist tevergeefs de ontvankelijkheid van het middel omdat dit onvoldoende duidelijk is. Op basis van de argumentatie in het verzoekschrift kan redelijkerwijze worden vastgesteld dat verzoekende partij daarin betwist dat er een milieumisdrijf voorligt dat haar kan worden toegerekend en waarvoor haar een boete kan worden opgelegd. Uit de antwoordnota van verwerende partij blijkt dat deze daarover inhoudelijk standpunt heeft ingenomen, zodat ze wel degelijk begrijpt waarom verzoekende partij meent dat de bestreden beslissing onregelmatig is en om die reden moet worden vernietigd.

- Ten gronde

1.

De gewestelijke entiteit kan een alternatieve bestuurlijke geldboete opleggen voor gedragingen die strijdig zijn met de milieuvoorschriften in artikel 16.1.1, lid 1 DABM en die

naargelang de keuze van de procureur des Konings ook strafrechtelijk kunnen worden bestraft overeenkomstig de artikelen 16.6.1, 16.6.2, 16.6.3, 16.6.3bis, 16.6.3ter, 16.6.3quater, 16.6.3quinquies, 16.6.3sexies en 16.6.3septies DABM (artikel 16.4.27, lid 2 DABM en 16.1.2, 2° DABM). Het geschonden artikel is dergelijk milieuvoorschrift (artikel 16.1.1, lid 1, 16° en lid 4 DABM). Elke opzettelijke of door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending van de gehandhaafde regelgeving is in beginsel strafbaar (artikel 16.6.1, §1 DABM). De geldboete kan enkel worden opgelegd aan de 'overtreder', hetzij degene die een milieumisdrijf pleegt of die opdracht geeft om handelingen te stellen die een milieumisdrijf uitmaken (artikel 16.4.25, lid 1 DABM). De kwalificatie van de feiten als een milieumisdrijf en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij als overtreder vormt dus de grondslag voor de bevoegdheid van de gewestelijke entiteit om haar een geldboete op te leggen.

Een bestuurlijke geldboete is een punitieve sanctie, waarbij de bewijslast van het milieumisdrijf en de overtreder berust bij de gewestelijke entiteit. Het bewijs van de feiten en het daderschap kan met het oog op bestuurlijke beboeting, naar analogie met de bewijsvoering in strafzaken, in beginsel met alle middelen van recht worden geleverd. De principieel vrije bewijsvoering betekent dat dit bewijs onder meer kan worden geleverd door een geheel van samenhangende feitelijke vaststellingen, die éénsluitend eenzelfde persoon als pleger van een milieumisdrijf aanduiden. De beginselen van behoorlijk bestuur en in het bijzonder het zorgvuldigheidsbeginsel, en het vermoeden van onschuld zoals onder meer bepaald in artikel 6, lid 2 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, omringen de bewijslevering met waarborgen op procedureel en inhoudelijk vlak.

2.

De gewestelijke entiteit overweegt in de bestreden beslissing, onder de titel 'de toerekenbaarheid aan de overtreder', met betrekking tot het milieumisdrijf en de toerekenbaarheid hiervan aan verzoekende partij als overtreder, onder meer het volgende:

“ ...

Het onder zich hebben, het vervoeren, het verhandelen, het ruilen of het te koop of in ruil aanbieden van specimens van beschermde diersoorten is verboden volgens artikel 12 van het Soortenbesluit.

Er kan voor vogels van dit verbod afgeweken worden als het gaat om vogelsoorten die in het Vlaams gewest in gevangenschap geboren en gekweekt zijn (artikel 41 Soortenbesluit). Dit moet aangetoond worden met een gesloten pootring die voldoet aan de bepalingen van de artikelen 42, 43 en 44 van het Soortenbesluit.

...

Bij de vermoedelijke overtreder werden 70 vogels van een beschermde soort aangetroffen die niet-reglementair of niet geringd waren, met name 27 vinken, 10 barsijzen, 8 goudvinken, 1 kneu, 4 appelvinken en 20 distelvinken/putters. ...

De vink (*Fringilla coelebs*), de barsijs (*Carduelis flammea*), de goudvink (*Pyrrhula pyrrhula*), de kneu (*Carduelis cannabina*), de appelvink (*Coccothraustes coccothraustes*) en de distelvink/putter (*Carduelis carduelis*) zijn aangeduid als categorie 2 in bijlage 1 van het Soortenbesluit. Dit zijn beschermde vogels waarvoor de beschermingsbepalingen van artikel 9 van het Soortenbesluit gelden, ongeacht de levensfase waarin deze vogels zich bevinden.

Bovenvermelde feiten zijn een schending van artikelen 12, 16, 41 en 42 van het Soortenbesluit. Deze feiten vallen daarmee onder de definitie van een milieumisdrijf als bedoeld in artikel 16.1.2, 2° DABM. Ze zijn strafbaar gesteld in hoofdstuk VI van titel XVI van het DABM en op grond van artikel 16.4.27 kan een bestuurlijke geldboete opgelegd worden.

De vermoedelijke overtreder heeft tijdens zijn verhoor op 5 februari 2024 verklaard dat de Europees beschermde vogels met niet-reglementaire pootring werden aangekocht, zonder dat daarbij in detail naar de pootringen werd gekeken. Verder verklaarde hij dat de vogels zonder pootring werden ontdaan van hun pootring ter behandeling van kalkpoten of wratten.

Het is voor de toerekenbaarheid van het milieumisdrijf ingevolge artikel 16.6.1, § 1, lid 1 DABM niet vereist dat de feiten met opzet gepleegd werden. Ook elke door gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid gepleegde schending is strafbaar en komt in aanmerking voor een bestuurlijke geldboete. De vermoedelijke overtreder had bij het aankopen van de vogels de pootringen moeten controleren. Ook de vogels ontdoen van hun ringen is geen erkende of verantwoorde manier om vogels te behandelen. Er zijn andere, legale en verantwoorde behandelingsmethoden beschikbaar die geen afbreuk doen aan de wetgeving ter bescherming van de Europese beschermde vogels. Het verwijderen van pootringen, zelfs voor medische behandelingen, is in strijd met de milieuwetgeving, omdat het de mogelijkheid tot identificatie van de vogels ondermijnt.

In het schriftelijk verweer van 6 mei 2024 stelt de raadsman van de vermoedelijke overtreder dat de inventaris van vrijwillige afstand onjuistheden bevat, met name wat betreft de vermelde aantallen vogels en het feit dat schrappingen en bijvoegingen zonder paraaf zijn uitgevoerd.

Bij de toerekening van het milieumisdrijf baseert de gewestelijke entiteit zich op de inhoud van het proces-verbaal, waarin de plaats, het aantal en de soort vogels die werden aangetroffen, uitvoerig zijn beschreven. De visuele vaststellingen van de verbalisanten hebben een bijzondere bewijswaarde conform artikel 16.3.25 DABM. De administratieve onvolkomenheden in de inventaris doen op zich geen afbreuk aan de geldigheid van het proces-verbaal en de vastgestelde

schendingen. De inhoud ervan blijft bepalend voor de toerekening van de vastgestelde feiten, ongeacht eventuele onvolkomenheden in de bijgevoegde inventaris, tenzij het tegendeel wordt aangetoond, wat in dit geval niet gebeurt door de vermoedelijke overtreder.

Het milieumisdrijf staat voldoende vast in hoofde van de overtreder.

...”

3.

Verzoekende partij, die enkel betwist dat ze 70 beschermde vogels zonder regelmatige pootring onder zich had, toont in het licht van de stukken van het administratief dossier en de procedurestukken niet aan dat het oordeel van de gewestelijke entiteit, dat de vastgestelde feiten moeten worden beschouwd als een milieumisdrijf dat haar kan worden toegerekend, foutief of kennelijk onredelijk is, en dat er ter zake minstens gereede twijfel bestaat.

De gewestelijke entiteit steunt haar oordeel in de bestreden beslissing op de met foto's onderbouwde visuele vaststellingen van de verbalisanten in het PV. Zoals geoordeeld onder het eerste en tweede middel, zijn deze vaststellingen gedaan in het kader van een regelmatige visitatie en hebben ze bijzondere bewijswaarde, waaraan geen afbreuk wordt gedaan door de gebreken aan de bij het PV gevoegde 'verklaring van vrijwillige afstand' van de aangetroffen vogels zonder geldige pootring.

De bewering van verzoekende partij, dat de tijdens de visitatie bij haar aangetroffen vogels allemaal in gevangenschap zijn geboren, vermits ze geen gevangen vogels houdt en alle vogels die ze zelf kweekt en grootbrengt ringt, vormt redelijkerwijze geen beslissend bewijs van onjuistheid van de materiële vaststellingen van de verbalisanten in het PV. Verzoekende partij wijst in dit kader tevergeefs op het feit dat ze haar vogels koopt in officiële winkels of bij erkende kwekers, zodat ze daarbij redelijkerwijze mag uitgaan van de veronderstelling dat deze vogels mogen worden gehouden en in die optiek niet controleert of ze regelmatig zijn geringd. Ze wijst ook tevergeefs op het feit dat ze in functie van de gezondheid van haar vogels soms hun ringen verwijdt om aandoeningen zoals kalkpoten en wratten te behandelen. Deze beweringen zijn ongeloofwaardig in het licht van het geheel van de samenhangende feitelijke vaststellingen van de verbalisanten, in het bijzonder de bij verzoekende partij aangetroffen vogelvangnetten, -kooien en -klemmen. Verzoekende partij gaat overigens voorbij aan het feit dat de verbalisanten enkele ongeringde vogels, die volgens haar waren behandeld tegen wratten op de poten, waarbij er bij één vogel een ring op de bak was geplakt, niet in beslag hebben genomen (p. 5/13 van het PV), zodat ze rekening hebben gehouden met deze specifieke omstandigheid. Ongeacht de ongeloofwaardigheid van haar uitleg voor het bezit

van grote aantallen ongeringde beschermde vogels, gaat verzoekende partij ook ten onrechte voorbij aan het gegeven dat het milieumisdrijf, waarvoor de boete wordt opgelegd, als moreel element enkel een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid vereist, opdat de schending van de gehandhaafde regelgeving strafbaar is. Verzoekende partij maakt niet redelijkerwijze aannemelijk dat ze ter goeder trouw is en dat elke normaal redelijk en vooruitziend persoon, geplaatst in dezelfde omstandigheden, op dezelfde manier zou handelen. Ze kan niet ernstig betwisten dat ze als vogelliefhebber op de hoogte is, of minstens moet zijn, van de vereiste dat de bij haar aangetroffen beschermde vogelsoorten in het Vlaams gewest in gevangenschap geboren en gekweekt moeten zijn en dat dit moet worden aangetoond met een regelmatige gesloten pootring. Ze maakt dan ook niet aannemelijk dat er in haar hoofde sprake is van een schulduitsluitingsgrond, zoals overmacht of onoverkomelijke (rechts)dwaling, dan wel van een rechtvaardigingsgrond, zoals de noodtoestand.

Het middel wordt verworpen.

V. Kosten

De kosten van het geding worden ten laste gelegd van verzoekende partij, die door het verwerpen van het verzoek tot vernietiging wordt beschouwd als de partij die in het ongelijk wordt gesteld (artikel 33 DBRC-decreet). Ze moet het rolrecht van 100 euro dus zelf dragen, terwijl ze ook is gehouden tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan verwerende partij van 910 euro.

Het College kan, op verzoek van een partij, een rechtsplegingsvergoeding toekennen, die een forfaitaire tegemoetkoming is in de kosten en honoraria van de advocaat van de partij die in het gelijk wordt gesteld (artikel 31/1, §5 DBRC-decreet). Het basisbedrag van deze vergoeding bedraagt 910 euro en kan op gemotiveerde wijze door het College worden verlaagd tot minimum 182 euro of verhoogd tot maximum 1.820 euro. Het College houdt daarbij rekening met de financiële draagkracht van de in het ongelijk gestelde partij, om het bedrag van de vergoeding te verlagen, de complexiteit van de zaak en de kennelijk onredelijke aard van de situatie (artikel 31/1, §5, lid 3 DBRC-decreet en artikel 20/1, §1 Procedurebesluit). Verwerende partij vordert de basisrechtsplegingsvergoeding van (heden) 910 euro, terwijl verzoekende partij hierover geen betwisting voert, zodat deze kan worden toegekend.

VI. Beslissing

1. Het beroep wordt verworpen.
2. De kosten van het beroep, begroot op 100 euro rolrecht en 910 euro (geïndexeerde) rechtsplegingsvergoeding voor verwerende partij, zijn ten laste van verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken op 17 september 2026 door de eerste kamer.

De griffier,

De voorzitter van de eerste kamer,